

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ**

Затверджено

На засіданні кафедри філософії
філософського факультету

Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 11 від 29.06.2020 р.)

Завідувач кафедри філософії

докт. філос. наук, проф. Карась А. Ф.

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ Ю.ГАБЕРМАСА»
для магістрів спеціальності (033 філософія)
(Філософський факультет 1 курс)**

2020-2021 навчальний рік

Силабус курсу
Соціальна філософія Ю.Габермаса
2020-2021 навчальний рік

Назва курсу	Соціальна філософія Ю.Габермаса
Адреса викладання курсу	м. Львів, вул. Університетська, 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра філософії
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	03 Гуманітарні науки; 033 «Філософія»
Викладач (-і)	Поляруш Борис Юрійович, кандидат філософських наук, доцент
Контактна інформація викладача (-ів)	borys.polyarush@lnu.edu.ua +0380974479535
Консультації по курсу відбуваються	щочетверга, 15.00-16.25 год. (філософський факультет, вул. Університетська, 1) Онлайн-консультації
Сторінка курсу	Дати посилання на курс

Інформація про курс	<p>Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам навчального процесу необхідні знання для того, щоб сформувані у майбутніх фахівців з філософії систематизовані теоретичні знання одного з напрямів розвитку сучасної філософії, які дозволять магістрантам філософам використовувати одержані знання при підготовці магістерської роботи.</p>
Коротка анотація курсу	<p>Навчальна дисципліна «Соціальна філософія Ю.Габермаса» має забезпечити знання з основних теоретичних положень філософії Ю.Габермаса, його місце в сучасній європейській та німецькій філософії зокрема.</p> <p>Значна увага при вивченні курсу «Соціальна філософія Ю.Габермаса» приділяється формуванню критичного мислення у магістрантів, їхньому вмінню аналізувати праці Ю.Габермаса, використовувати їх в підготовці своїх магістерських проектів.</p>
Мета та цілі курсу	<p>Метою даного курсу є:</p> <ul style="list-style-type: none"> • систематизація знань магістрантів з соціальної філософії Ю.Габермаса, її основних понять і методологічних принципів. • критичне розуміння соціально-філософської теорії Ю.Габермаса. та оцінка можливостей її використання для аналізу соціальних явищ сучасного українського суспільства. • розвиток критичного типу мислення студентів, яке має бути застосоване при роботі над індивідуальними соціально-філософськими дослідженнями: магістерським проектом, есе та інше.
Література для вивчення дисципліни	<ol style="list-style-type: none"> 1. Габермас Ю. Дії, мовленнєві акти, мовленнєві інтеракції та життєвий світ // Єрмоленко А.М. Комунікативнапрактична філософія. – К., 1999 2. Габермас Ю. Залучення іншого: Студії з політичної теорії – Львів: Астролябія, 2005. 3. Габермас Ю. Постнаціональна констеляція Політичні есе, Львів: Астролябія, 2009. 4. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості, Львів: Літопис, 2000. 5. Габермас Ю. Теорія комунікативної дії, Львів: Астролябія, 2011. 6. Габермас Ю. Філософський дискурс модерну, К.: Четверта хвиля, 2001. 7. Демина Н.А. Дискурсивная модель социальной практики в философии Ю.Габермаса//Вестник КрасГУ, серия Гуманитарные науки, 2002 №2 8. Деррида Ж., Хабермас Ю. Наше обновление после войны: второе рождение Европы//Отечественные записки 2003, № 6 (15)

	<ol style="list-style-type: none"> 9. Зимовец Р. Дискуссия Фуко/Хабермас : вопросы теории власти// https://scorcher.ru/neuro/neuro_sys/authority/authority1.php 10. Назарчук А. В. Ю. Хабермас и К.-О. Апель: два подхода к обоснованию теории общества в современной немецкой философии//Русский филологический вестник, 1998, № 5. 11. Розенберге Р. Проблема социального консенсуса в работах Ю. Хабермаса// http://ecsocman.hse.ru/data/711/155/1217/012_Rozenbergs.pdf 12. Тур М.Т. Проблема інтеграції суспільства в теорії комунікативної дії Ю.Хабермаса. – Автореферат дисертації ... кандидата філософських наук. – К., 1996 13. Тур Н. Г. Проблема интеграции общества в теории коммуникативного действия Юргена Хабермаса : Дис... канд. филос. наук: 09.00.03 / Киевский ун-т им. Тараса Шевченко. — К., 1996. — 199с. 14. Фарман И.П. Социально-культурные проекты Ю.Габермаса, М.:1999. 15. Фурс В.Н. Философия незавершенного модерна Юргена Хабермаса. М., 2000. 16. Фурс В.Н. Полемика Хабермаса и Фуко и идея критической социальной теории. Мн. 2002. 17. Хабермас Ю. Демократия. Разум. Нравственность: Лекции и интервью.- М.,1992 18. Хабермас Ю. Комунікативна дія і дискурс // Ситниченко Л. Першоджерела комунікативної філософії – К.,1996 19. Хабермас Ю. Модерн — незавершенный проект// Вопросы философии, 1982, №4 20. Хабермас Ю. Философский дискурс о модерне. М., 2003. 21. Хабермас Ю. Примирение через публичное употребление разума. Замечания о политическом либерализме Джона Роулса // Вопр. философии. 1994. № 10. С. 53. 22. Чукин С.Г. Размышления о философии на перекрестке второго и третьего тысячелетий.//Сборник к 75-летию профессора М.Я. Корнеева. Серия «Мыслители». Выпуск 11. СПб.: Санкт-Петербургское философское общество, 2002. С.76-97 23. Яременко Ірина Анатоліївна. Комунікативне вчення Юргена Хабермаса в проблемному полі незавершеності модерну : Дис... канд. наук: 09.00.05 - 2007.
Тривалість курсу	__90__ год
Обсяг курсу	__90__ год аудиторних 3 них __16__ годин лекцій __16__ годин практичних занять __48__ годин самостійної роботи

Очікувані результати навчання	<p>В результаті вивчення даного курсу студент повинен:</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • основні категорії та поняття соціальної філософії Ю.Габермаса. • основні праці Ю.Габермаса <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • здобудуть досвід участі в дискусіях з питань історії та теорії соціальної філософії; • вдосконалять свої навички критичного осмислення класичних соціально-філософських теорій; • навчатися толерантно захищати свою позицію в теоретичній дискусії; • навчатися самостійно готувати матеріали для власних лекцій та семінарських занять; • вдосконалять усні навички і якість міжособистісного спілкування.
Формат курсу	Очний
теми	<p style="text-align: center;">ДОДАТОК (схема курсу)</p>
Підсумковий контроль, форма	екзамен
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з соціальної філософії, соціології, філософії історії, семіотики та інших дисциплін.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентації Лекції Колаборативне навчання Дискусії

Необхідні обладнання	Проектор Роздатковий матеріал Навчальний посібник Навчально-методичні рекомендації
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	10 балів – МК 10 балів - індивідуальне завдання та ведення тематичного словника 30 балів - виступи на сем. заняттях. 50 балів – за екзамен
Питання до заліку чи екзамену	<ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості становлення та розвитку Франкфуртської школи та місце Ю.Габермаса в ній. 2. М.Горкгаймер та Т. Адорно «Діалектика Просвіти»: історична криза ХХ ст. як породження репресивного розуму. 3. Критика Ю.Габермасом робіт М. Горкгаймера та Т.Адорно. 4. Ю.Габермас: критика конс'юмеристського суспільства. 5. Революція 1968 року і Ю.Габермас. 6. Розвиток ідей Франкфуртської критичної філософії в концепції Ю.Габермаса. 7. Визначення явища громадянська публічність. 8. Соціальні структури публічності. 9. Політичні функції публічності. 10. Ідея та ідеологія громадянської публічності (Кант, Гегель, Маркс, Мілль, де Токвіль). 11. Структурні перетворення публічності. 12. Зміна політичних функцій публічності. 13. Поняття громадської думки. 14. Раціональність дії та суспільна раціоналізація. 15. Поняття раціональності в соціології. 16. Ознаки міфічного та сучасного світорозуміння 17. Відношення до світу та аспекти раціональності дії у чотирьох соціологічних категоріях дії 18. Проблематика смислового розуміння у суспільних науках: з перспективи теорії науки; з точки зору розуміючої соціології; 19. Теорія раціоналізації М. Вебера : науково-історичний контекст.

20. Розчаклування релігійно-метафізичних образів світу та виникнення сучасних структур свідомості.
21. Модернізація як суспільна раціоналізація.
22. Дві версії Веберівської теорії дії.
23. Від Лукача до Адорно: раціоналізація як уречевлення: раціоналізація життєвих світів проти зростаючої складності систем дії.
24. М. Вебер у традиції західного марксизму.
25. Інтерпретація Лукачем Веберівської тези про раціоналізацію.
26. Критика інструментального розуму
27. Теорія фашизму і масової культури.
28. Подвійна критика неотомізму та неопозитивізму
29. Філософська самоінтерпретації доби модерну та вичерпання парадигми філософії свідомості.
30. Критика функціонального розуму.
31. Парадигмальна зміна в концепціях Міда та Дюркгайма: від цільової діяльності до комунікативної дії.
32. Т. Парсонс: проблеми конструювання теорії суспільства.
33. Ретроспективний огляд теорії сучасності Макса Вебера.
34. Маркс і теза про внутрішню колонізацію.

35. Поняття «життєвого світу» в концепціях Е.Гуссерля, А. Шюца та Ю. Габермаса.
36. Поняття системи та життєвого світу.
37. Розщеплення системи і життєвого світу.
38. Концепція життєвого світу та герменевтичний ідеалізм розуміючої соціології
39. Дискусія стосовно змісту поняття «модерн».
40. Т. Адорно та проблема періодизації доби модерну.
41. Поставангард та постмодерн.
42. Культурний модерн та модернізація суспільства.
43. Модерн і проект Просвітництва.
44. Альтернативи зняття культури.
45. Ю. Габермас: три види консерватизму.
46. Політичний лібералізм (полеміка з Д. Ролзом).
47. Чи має майбутнє національна держава?
48. Права людини- глобально та внутрішньодержавно.
49. Що таке «деліберативна політика»?

Опитування

Анкета-оцінка з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

ДОДАТОК

Схема курсу

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Матеріали	Література.** Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
Тиж. 1. 03 вересня 2 акад. год.	Тема 1. Ю.Габермас и Франкфуртська школа <i>Особливості становлення та розвитку Франкфуртської школи та місце Ю.Габермаса в ній. М.Горкгаймер та Т. Адорно «Діалектика Просвіти»: історична криза ХХ ст. як породження репресивного розуму. Відчуження та його подолання. Критика Ю.Габермасом робіт М. Горкгаймера та Т.Адорно. Ю.Габермас: критика консюмеристського суспільства. Революція 1968 року і Ю.Габермас. Розвиток ідей Франкфуртської критичної філософії в концепції Ю.Габермаса.</i>	Семінарське заняття	Презентація, Навчально-методичні матеріали		Індивідуальне завдання Ведення тематичного словника Підготовка презентації	
Тиж. 3. 14 вересня 2 акад. год.	Тема 1. Ю.Габермас и Франкфуртська школа <i>Особливості становлення та розвитку Франкфуртської школи та місце Ю.Габермаса в ній. М.Горкгаймер та Т. Адорно «Діалектика Просвіти»: історична криза ХХ ст. як породження</i>	Лекція				

	репресивного розуму. Відчуження та його подолання. Критика Ю.Габермасом робіт М. Горкгаймера та Т.Адорно. Ю.Габермас: критика консюмеристського суспільства. Революція 1968 року і Ю.Габермас. Розвиток ідей Франкфуртської критичної філософії в концепції Ю.Габермаса.					
Тиж. 3. 17 вересня 2 акад. год.	Тема 1. Ю.Габермас и Франкфуртська школа Особливості становлення та розвитку Франкфуртської школи та місце Ю.Габермаса в ній. М.Горкгаймер та Т. Адорно «Діалектика Просвіти»: історична криза ХХ ст. як породження репресивного розуму. Відчуження та його подолання. Критика Ю.Габермасом робіт М. Горкгаймера та Т.Адорно. Ю.Габермас: критика консюмеристського суспільства. Революція 1968 року і Ю.Габермас. Розвиток ідей Франкфуртської критичної філософії в концепції Ю.Габермаса.	Семінарське заняття	Презентація, Навчально-методичні матеріали		Індивідуальне завдання Ведення тематичного словника Підготовка презентації	

<p>Тиж. 5. 28 вересня 2 акад. год.</p>	<p>Тема 2. Новий філософський синтез: «Структурні перетворення у сфері відкритості (публічності)» Визначення явища громадянська публічність. Соціальні структури публічності. Сім'я та приватність. Література та публічність. Політичні функції публічності. Ідея та ідеологія громадянської публічності (Кант, Гегель, Маркс, Мілль, де Токвіль). Структурні перетворення публічності. Зміна політичних функцій публічності. Поняття громадські думки.</p>	<p>Лекція</p>	<p>Презентація,</p>		<p>Виконання індивідуального завдання Ведення тематичного словника Підготовка презентації</p>	
<p>Тиж. 5. 01 жовтня 2 акад. год.</p>	<p>Тема 2. Новий філософський синтез: «Структурні перетворення у сфері відкритості (публічності)» Визначення явища громадянська публічність. Соціальні структури публічності. Сім'я та приватність. Література та публічність. Політичні функції публічності. Ідея та ідеологія громадянської публічності (Кант, Гегель, Маркс, Мілль, де Токвіль). Структурні перетворення публічності. Зміна політичних функцій публічності. Поняття громадські думки.</p>	<p>Семінарське заняття</p>	<p>Презентація, Навчально-методичні матеріали</p>		<p>Написання Есе Ведення тематичного словника Підготовка презентації</p>	
<p>Тиж. 7. 12 жовтня 2 акад. год.</p>	<p>Тема 2. Новий філософський синтез: «Структурні перетворення у сфері відкритості (публічності)» Визначення явища громадянська публічність. Соціальні структури публічності. Сім'я та приватність. Література та публічність. Політичні</p>	<p>Лекція</p>	<p>Презентація,</p>		<p>Виконання індивідуального завдання Ведення тематичного словника Підготовка презентації</p>	

	функції публічності. Ідея та ідеологія громадянської публічності (Кант, Гегель, Маркс, Міллер, де Токвіль). Структурні перетворення публічності. Зміна політичних функцій публічності. Поняття громадські думки.					
Тиж. 7. 15 жовтня 2 акад. год.	Тема 2. Новий філософський синтез: «Структурні перетворення у сфері відкритості (публічності)» Визначення явища громадянська публічність. Соціальні структури публічності. Сім'я та приватність. Література та публічність. Політичні функції публічності. Ідея та ідеологія громадянської публічності (Кант, Гегель, Маркс, Міллер, де Токвіль). Структурні перетворення публічності. Зміна політичних функцій публічності. Поняття громадські думки.	Семінарське заняття	Презентація, Навчально-методичні матеріали		Написання Есе Ведення тематичного словника Підготовка презентації	
Тиж. 9. 26 жовтня 2 акад. год.	Тема 3. «Теорія комунікативної дії»: основні положення концепції Ю.Габермаса. Раціональність дії та суспільна раціоналізація. Підходи до проблематики раціональності Поняття раціональності в соціології. Ознаки міфічного та сучасного світорозуміння Відношення до світу та аспекти раціональності дії у чотирьох соціологічних категоріях дії Проблематика смислового розуміння у суспільних науках: з перспективи	Лекція	Презентація, Навчально-методичні матеріали		Підготовка авторської анкети Проведення дослідження	

	теорії науки; з точки зору розуміючої соціології; Соціальна феноменологія; Етнометодологія. Філософська герменевтика. Традиціоналістська і критична версії.					
Тиж. 9. 29 жовтня 2 акад. год.	Тема 3. «Теорія комунікативної дії»: основні положення концепції Ю.Габермаса. <i>Раціональність дії та суспільна раціоналізація. Підходи до проблематики раціональності</i> <i>Поняття раціональності в соціології.</i> <i>Ознаки міфічного та сучасного світорозуміння</i> <i>Відношення до світу та аспекти раціональності дії у чотирьох соціологічних категоріях дії</i> <i>Проблематика смислового розуміння у суспільних науках: з перспективи теорії науки; з точки зору розуміючої соціології; Соціальна феноменологія; Етнометодологія. Філософська герменевтика. Традиціоналістська і критична версії.</i>	Семінарське заняття	Презентація, Навчально-методичні матеріали		Написання Есе Ведення тематичного словника Підготовка презентації	
Тиж. 11. 09 листопада 2 акад. год.	Тема 4. «Життєвий світ» у концепції Ю.Габермаса. Поняття «життєвого світу» в концепціях Е.Гуссерля, А. Шюца та Ю. Габермаса. Поняття системи та життєвого світу. Розщеплення системи і життєвого світу. Концепція життєвого світу та герменевтичний ідеалізм розуміючої соціології	Лекція	Презентація, Навчально-методичні матеріали		Написання Есе Ведення тематичного словника Підготовка презентації	

<p>Тиж. 11. 12 листопада 2 акад. год.</p>	<p>Тема 4. «Життєвий світ» у концепції Ю.Габермаса. Поняття «життєвого світу» в концепціях Е.Гуссерля, А. Шюца та Ю. Габермаса. Поняття системи та життєвого світу. Розщеплення системи і життєвого світу. Концепція життєвого світу та герменевтичний ідеалізм розуміючої соціології</p>	<p>Дискусія, групова робота</p>	<p>Презентація, Навчально-методичні матеріали</p>		<p>Написання Есе Ведення тематичного словника Підготовка презентації</p>	
<p>Тиж. 13. 23 листопада 2 акад. год.</p>	<p>Тема 4. «Життєвий світ» у концепції Ю.Габермаса. Поняття «життєвого світу» в концепціях Е.Гуссерля, А. Шюца та Ю. Габермаса. Поняття системи та життєвого світу. Розщеплення системи і життєвого світу. Концепція життєвого світу та герменевтичний ідеалізм розуміючої соціології</p>	<p>Лекція</p>	<p>Презентація, Навчально-методичні матеріали</p>		<p>Написання Есе Ведення тематичного словника Підготовка презентації</p>	
<p>Тиж. 13. 26 листопада 2 акад. год.</p>	<p>Тема 4. «Життєвий світ» у концепції Ю.Габермаса. Поняття «життєвого світу» в концепціях Е.Гуссерля, А. Шюца та Ю. Габермаса. Поняття системи та життєвого світу. Розщеплення системи і життєвого світу. Концепція життєвого світу та герменевтичний ідеалізм розуміючої соціології</p>	<p>Семінарське заняття</p>	<p>Презентація, Навчально-методичні матеріали</p>		<p>Написання Есе Ведення тематичного словника Підготовка презентації</p>	

<p>Тиж. 15. 07 грудня 2 акад. год.</p>	<p>Тема 5. Незавершеність проекту модерна (Ю.Габермас та постмодерністи). Дискуссія стосовно змісту поняття «модерн».Т.Адорнота проблема періодизації доби модерну. Естетичний модерн.Поставангард та постмодерн.Культурний модерн та модернізація суспільства. Модерн і проект Просвітництва. Хибне зняття культури. Альтернативи зняття культури.Три види консерватизму.</p>	<p>Лекція</p>	<p>Презентація, Навчально-методичні матеріали</p>		<p>Індивідуальне завдання Ведення тематичного словника Підготовка презентації</p>	
<p>Тиж. 15. 10 грудня 2 акад. год.</p>	<p>Тема 5. Незавершеність проекту модерна (Ю.Габермас та постмодерністи). Дискуссія стосовно змісту поняття «модерн».Т.Адорнота проблема періодизації доби модерну. Естетичний модерн.Поставангард та постмодерн.Культурний модерн та модернізація суспільства. Модерн і проект Просвітництва. Хибне зняття культури. Альтернативи зняття культури.Три види консерватизму.</p>	<p>Семінарське заняття</p>	<p>Презентація, Навчально-методичні матеріали</p>		<p>Підготовка авторської анкети Проведення дослідження</p>	
<p>Тиж. 17. 24 грудня 2 акад. год.</p>	<p>Тема 6. Ю.Габермас «Залучення іншого» політичні дискусії Політичний лібералізм (полеміка з.Д.Ролзом). Чи має майбутнє національна держава? Права людини-глобально та внутрішньодержавно. Що таке «деліберативна політика»?</p>	<p>Лекція</p>	<p>Презентація, Навчально-методичні матеріали</p>		<p>Підготовка авторської анкети Проведення дослідження</p>	

--	--	--	--	--	--	--